

РЕЦЕНЗІЯ

доктора юридичних наук Стрельченко Оксани Григорівни на дисертаційне дослідження Кальної Анастасії Володимирівни на тему: «Адміністративно-правова протидія органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність обраної дисертантом теми полягає у тому, що одним із основних чинників, що сприяють розбудові України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної, правової держави, є організація та здійснення державної влади за принципом народного суверенітету, який реалізується через вибори. Тому вибори до органів державної влади та органів місцевого самоврядування становлять основу побудови демократичної держави. Оскільки виборчий процес є інструментом формування легітимних представницьких органів державної влади та органів місцевого самоврядування, виникає необхідність вирішення численних питань, пов'язаних із адміністративно-правовим забезпеченням виборчого процесу.

Як свідчить вітчизняна та зарубіжна практика, демократичні вибори є формою прямої влади народу в демократичній державі. Тому особливе значення має покращення національного виборчого законодавства та приведення його у відповідність до міжнародних норм і стандартів. Основний акцент у міжнародних документах зосереджується на підвищенні прозорості та неупередженості виборчого процесу, що може бути забезпечено шляхом внесення змін та уточнень до відповідних правових актів, спрямованих на розвиток демократичних принципів організації виборчого процесу. У державотворчому процесі дієве адміністративно-правове регулювання виборчого процесу є засобом забезпечення реалізації прав громадян на участь в управлінні державою. Отже, відсутність фальсифікації на виборах, надання кожній особі

можливості здійснити реалізацію свого активного й пасивного виборчого права, забезпечення свободи і таємності голосування гарантують проведення демократичних виборів.

Безумовно, вибори – важливий інститут безпосередньої форми демократії, який забезпечує оновлення складу органів державної влади та місцевого самоврядування на демократичних засадах, їх ротацію відповідно до волі українського народу. Вказаний інститут має засадниче значення для забезпечення легітимності державної влади, становлення й розвитку громадянського суспільства, стабільності конституційного ладу та наступності влади народу, формування державності на демократичних, правових засадах. Інакше кажучи, завдяки інституту виборів фактично здійснюється публічне політичне відтворення самої держави.

Дослідження проблем адміністративно-правового забезпечення виборчого процесу було здійснено у наукових працях як фахівців з теорії права, конституційного права, так і вчених-адміністративістів. Однак значна частина досліджень була проведена до прийняття Виборчого кодексу України, тому не висвітлює існуючі сьогодні проблемні питання правозастосовного характеру, що і зумовило вибір теми дисертації, визначило її основні завдання, об'єкт, предмет та структуру.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

При вивченні дисертаційної роботи та наукових публікацій авторки з'ясовано, що дослідження є структурованим, логічним, послідовним і відповідає заявленій меті та поставленим завданням, відображеним у роботі.

Авторкою, здійснено аналіз достатньої кількості доробок вітчизняних і зарубіжних вчених та науковців, а також положень як національного, так і міжнародного законодавства з цілого спектру питань, які стосуються

адміністративно-правової протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу, що свідчить про теоретичну та практичну значущість тематики дисертаційної роботи.

Також слід відмітити, що всі розділи дисертаційної роботи побудовані за принципом пропорційності, взаємовиключення та не пересічності, характеризуються єдністю змісту, в результаті чого авторці вдалося виконати поставлені завдання та надати обґрунтовані висновки, пропозиції та рекомендації з удосконалення адміністративно-правових засад протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу.

Основні наукові результати дисертаційної роботи опубліковано в одинадцяти наукових публікаціях, серед яких шість статей – у наукових фахових виданнях, визначених МОН України як фахові з юридичних наук та п'ять тез доповідей, які оприлюднено на п'яти науково-практичних конференціях.

Здійснення аналізу дисертаційного дослідження та наукових публікацій дає підстави стверджувати про факт обґрунтованості результатів дисертаційного дослідження в галузі адміністративного права, їх цінності для теоретичного і практичного застосування в межах виконаних дисертантом завдань, а також про те, що дослідження Кальної А.В. здійснено на високому науковому рівні, а наукові публікації висвітлюють положення всіх розділів дисертаційної роботи.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. За своїм характером дисертаційне дослідження є одним із перших комплексних досліджень у межах адміністративної науки, що послідовно розкриває адміністративно-правові засади та теоретико-правові підходи щодо розуміння сутності протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу як однієї із важливих компонентів

інтегрованої системи заходів подолання вказаного суспільно-небезпечного явища. Унаслідок проведеного дослідження обґрунтовано низку концептуальних теоретичних і практичних положень, наукових висновків, узагальнень та пропозицій, що відповідають змістовним ознакам наукової новизни.

Зокрема, вперше здійснено комплексний аналіз сутності, змісту та особливостей адміністративно-правової протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу, а також науково-обґрунтовано шляхи розв'язання низки проблемних питань, які пов'язані з удосконаленням адміністративно-правового регулювання протидії зазначеним правопорушенням, що базуються на новітніх наукових поглядах і враховують сучасну суспільно-політичну ситуацію в Україні. Визначено мету адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері виборчого процесу, а також надано власне визначення поняття адміністративного правопорушення у даній сфері. Запропоновано доповнення чинного законодавства нормами, які б передбачали застосування до особи такого заходу як «обмеження виборчих прав», у разі вчинення нею адміністративного або кримінального правопорушення у сфері виборчого процесу. Проаналізовано практичну діяльність органів Національної поліції як суб'єктів протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу, виділено низку недоліків адміністративно-правозастосувальній діяльності поліції та запропоновано низку заходів щодо їх усунення, а також сформульовано власну класифікацію нормативно-правових актів, що врегульовують питання протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу органами Національної поліції.

В роботі містяться й інші положення, висновки та рекомендації як теоретичного характеру так і, пов'язанні з ними рекомендації щодо практичного

застосування, що свідчить про цілісність, завершеність та значущість новизни отриманих результатів.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Автором проаналізовано та використано у дисертаційному дослідженні вагомі, ґрунтовні дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених науковців, в яких досліджувалися і історичні і, методологічні засади протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу.

Авторкою досягнуто поставлену мету дисертаційного дослідження, яка полягає в тому, щоб на підставі комплексного аналізу чинного законодавства, міжнародних стандартів і європейських практик у сфері протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу розв'язати наукове завдання стосовно визначення адміністративно-правових засад діяльності органів Національної поліції України щодо протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу, формулювання пропозиції й рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства у цій сфері. Тож, все вище зазначене свідчить не лише про логічність та послідовність автора у дослідженні, а й про достатній рівень обґрунтованості положень, висновків та рекомендацій, зроблених автором.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Про високий рівень виконання поставленого завдання та оволодіння здобувачкою методології наукового дослідження свідчить використання, обраних з урахуванням мети та завдань, об'єкта та предмета дослідження, сукупністю загально-філософських, загальнонаукових та спеціальних методів дослідження (діалектичний, аналіз та синтез, системний підхід, системний аналіз, системно-структурний, структурно-функціональний, класифікації та групування, логіко-семантичний,

морфологічного аналізу, формально-юридичний, формально-логічний, прогнозування та моделювання).

Завдяки такій широкій методологічній базі, поставленні авторкою, задля досягнення мети дисертаційного дослідження, завдання виконанні на високому методологічному рівні, що слугує підтвердженням оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Сформульовані дисертанткою в своїй роботі висновки й пропозиції вже впроваджено та використовуються у науково-дослідній діяльності та освітньому процесі, про що свідчать Акти впровадження, які є додатками до дисертаційної роботи.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертаційне дослідження Кальної А.В. має чітку структуру, визначену вимогами, що викладені в положеннях МОН та, зокрема, у Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року, № 44.

Дисертаційна робота складається з анотації, списку опублікованих праць за темою дисертації, змісту, вступу, трьох розділів, що об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (216 найменувань на 23 сторінках) та додатків (на 13 сторінках). Загальний обсяг дисертації становить 241 сторінку, із яких обсяг основного тексту – 205 сторінок.

В **анотації** викладено в стислій формі основні тези, категорії та поняття, запропоновані авторкою, на підставі комплексного аналізу чинного законодавства, міжнародних стандартів у сфері протидії правопорушенням у

сфері виборчого процесу надано нове наукове роз'яснення особливостей адміністративно-правових засад діяльності органів Національної поліції України, а також сформовано пропозиції й рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства у цій сфері. Анотація викладена українською та англійською мовою.

У **вступі** обгрунтовано вибір теми дослідження та її актуальність. Визначено мету, об'єкт, предмет дисертаційного дослідження та поставлено наукові завдання. Зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Охарактеризовано методи дослідження з зазначення підрозділів, в яких автор їх використовував. Окреслено наукову новизну отриманих результатів, що зумовлена характером обраної теми та підходом до її дослідження, практичне значення отриманих результатів та викладено дані щодо проходження основними теоретичними положеннями та практичними результатами апробації.

У **першому розділі** «Теоретико-методологічні засади дослідження протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу» дисертанткою висвітлено стан дослідження протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу органами Національної поліції; досліджено виборчий процес як об'єкт адміністративно-правового регулювання; вивчено зарубіжний досвід регулювання правовідносин, що виникають у процесі протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу.

У **другому розділі** «Адміністративно-правовий статус органів Національної поліції, що здійснюють протидію правопорушенням у сфері виборчого процесу» розглянуто поняття та елементи механізму адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу; охарактеризовано органи Національної поліції як суб'єктів протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу; визначено Нормативно-правове

забезпечення протидії органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу.

У третьому розділі «Повноваження органів Національної поліції щодо протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу» надано характеристику адміністративних правопорушень у сфері виборчого процесу, підвідомчих органам Національної поліції України, а також з'ясовано особливості процесуальної діяльності органів Національної поліції у справах про адміністративні правопорушення у сфері виборчого процесу.

В підсумку кожного розділу та всієї дисертаційної роботи, дисертантка наводить висновки, які відповідають змісту проведеного наукового пошуку кожного розділу та дослідження загалом, які свідчать про пропорційне виконання поставлених наукових завдань та як результат - досягнення авторкою поставленої мети дослідження.

При цьому сформульовані висновки та пропозиції є достатньо аргументовані та оригінальні, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Результати дисертаційного дослідження Кальної А.В. на тему «Адміністративно-правова протидія органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу» є достатньо обґрунтованими і виваженими, а тому можуть використовуватись у нормотворчій діяльності, в подальших наукових пошуках, освітньому процесі у вищих навчальних закладах, а також при підготовці наукових публікацій та монографічних досліджень у сфері протидії правопорушенням під час проведення виборів та референдумів.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Позитивно оцінюючи отриманні Кальної А.В. результати здійсненого

нею дослідження, підкреслюючи їх наукову та практичну цінність, необхідно звернути увагу на деякі дискусійні питання.

По-перше, за межами уваги дисертантки залишились такі важливі адміністративно-правові аспекти, як форми та методи взаємодії органів Національної поліції України з державними та громадськими інституціями у сфері протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу. Водночас, дослідження цих аспектів наразі має важливе практичне значення і значно посилює б практичну цінність роботи.

По-друге, у роботі простежується недостатня кількість та загальний характер посилань на зарубіжних вчених у сфері висвітлення адміністративно-правових засад правопорушенням у сфері виборчого процесу. Більш ретельний аналіз положень зазначених праць дав би змогу здобувачеві у теоретичному плані аргументованіше викласти свої позиції.

По-третє, дисертанткою підкреслюється доцільність розгляду можливості повної гармонізації законодавства України з правовими положеннями окремих міжнародно-правових актів з питань розвитку та закріплення механізмів запобігання та протидії правопорушенням у сфері виборчого процесу. Поряд із цим, не наведено достатнього обґрунтування щодо даної позиції та контурних прикладів у практичній площині.

Зазначені зауваження та рекомендації носять дискусійний характер і не знижують загалом високого теоретико-методологічного рівня та практичної значущості представленого до захисту дисертаційного дослідження.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час аналізу рецензованої дисертації та опублікованих праць Кальної А.В. фактів порушення академічної доброчесності (плагіату чи фальсифікації) не виявлено.

Дисертація Кальної А.В. є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомe теоретичне і прикладне значення.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
 Дисертація Кальної Анастасії Володимирівни на тему «Адміністративно-правова протидія органами Національної поліції правопорушенням у сфері виборчого процесу» є завершеною, самостійно виконаною кваліфікованою науковою працею, що має вагомe теоретичне і прикладне значення, яка відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року, № 44, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її авторка Кальна Анастасія Володимирівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Рецензент –
 професор кафедри публічного управління
 та адміністрування
 Національної академії внутрішніх справ,
 доктор юридичних наук, професор**

Оксана СТРЕЛЬЧЕНКО

